

Emnenr. 7 Fylke: Sør Trondelag
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Semsvik
 Emne: Skar Bygdelag: Semsvik
 Oppskr. av: Zak Selbekk Gard: Selbekken
 (adresse): Selbekken G.nr. 89 Br.nr. 2 og 3.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Hjelpefor har her i bygdå vore de gjengse samnamn for dei ymse slag for utanom høiet.

Skar og beit er av dei viktigaste forslaga som ein for i tida hadde å lita seg til atåt høiet.

Gjenningsordet - forsid skar el. skava. I fortiden nytta ein skar til knøterfor her i bygdå mest til hjelp i vanskelige forår. Namnet var nødfor.

Treslag som ein nytta til skar var mest rogn, asp avfall av furrånar. Ein held rogn for å vera grovast til skar.

Ordet skar vart nytta om dei ymse treslaga.

Eg har for vel 60 år sea høit eit rim som fordel om godleiken i dei ymse treslaga, men kan desvare ikke gjengi det ordrett.

Heile teuskaperen: kŭ, sau og
 gŭit, men ikke hest fik skar.
 Det var mest på vŕrkanten at
 skar bruktes. Dei fekk skavel
 for seg sjŕlv ũblanna me anna for
 krottera ville ikke eta skar av
 older eller kjŕrke.

Ein fekk meir mjŕlk nŕr
 kjŕrene fekk godt rognskarv.
 Fint og gŭlt smŕr blev det ogsŕ
 sŕrlig av fint rognskarv. Skar av
 asp og alm ville gjiva beisk
 smak pŕ mjŕlka og smŕret.
 Trŕtt var det ogsŕ ŕ kjŕrene
 smŕr av den rŕnomen.

Skar av heggbark var sŕ sterk
 (kraftig) at det var fare for sjuk-
 dom pŕ krottera av den.

Oftest dreg ein til skogs einast
 erend for ŕ henta ved til skar-
 ning. Desŕuten skjŕ ein ogsŕ
 dei skavtre som ein likevel
 skal ha til ved i hŕset.

Herjed av rogn og asp vart ogsŕ
 nytta til skar ŕt krottera.

Nŕr ein hentar skarved kaller
 ein de at ein dreg pŕ skartjŕning.

Ordet markafŕ vart mest nytta
 for sankning av all slags fŕr i
 markene som lauŕ mose, gras o.t.

Skarved vart mest henta pŕ
 vŕrkanten.

Ummer dårilige føreforhold med lange veier og med blaut og djupsnø var det et sørlig hardt arbeid med skarventringa. Snøteiger blev ofte brukte både på hestene og på kjørerne. I værknipa kunne ein ikkje vente på at føret skulle lage sig senere engang. Sangfredag vites ikkje å vere nyttå til slikt arbeid.

Med skarvinga held ein til der hvor det høved best. I fjøsgangen, inne i stua eller i vedskjulet. Somme steder sad ein også ute i skogen med skarvinga og førte da heim bare skarbothen.

Til reiskap å skava med nøtten ein mest tollekniv og bandakniv. Bandakniven var laga spesielt til å smie tønneband med, men den var også god sørlig til tykke skarstokker. Den har håndtak med treskaft i begge ender og kniven er laget av stål og jern. Gammelt tjåkråt duger visst ikkje.

Med skarvinga går ein fram på ulike vis. De tykke trestammene vert lagt op på sageknakken eller en annen knak eller kasse så at stokken lå i passe høide for å skaves. Allmindelig bandaknak vart også brukte.

Tynne og smekre skarved såsom
hujstaur og kvist vert holt i
fangt innar skavinga og ført
fram og tilbake eftersom det høvet.
Til dette skavel bruktes tollekniv.

Det er ikke kjent at dei har nytta
einen særskilt stang til skavinga.
Dei kunne stjøja skarvjuppen
mot ovnskanten eller mot sengas
kanten eller lignende støttestår.
Ordet skarhol var ikke kjent her.

Almindelig sat dei på ein krak
når dei skjiv. Dei held da
tollekniven med eine handa og
skarvjuppen med den andre.

Bandakniven held dei med begge
hendur annar arbeidet.

Veden ein skjiv kaller ein for
skarved eller skjivelstaur.

Borken som ein skjiv kaller ein
for skar

Ein skjiv både store tre og
tynne kjopper og kvister.

Veden som ein skjiv vanligvis
lenger enn almindelig brenneved.

De tynne kjopper som ein har
skavel kaller ein for skjivelstaur.

De tykke stammer kallas skarved.

Skavel skal helst vera tunt og fint
men all borken blir nyttel.

Gjivne kan også litt av ~~borkens~~
sjolve vedlaget følga med.

4
5

Samme folk var meget flinkere enn andre til å skave. Det skulle et sørlig godt hånmlag til for å få skavel riktig fint og mjukt. Kjøerne ville helst ha det fine skavel fremfor det grovere.

Den veden som er avskaven tørker meget fortare enn annen ved og den er derfor godt likt til all slags berenselbruk. Til bakstei ved er den sørlig eftertrakket.

Det er ikke vanlig at ein nyttar skav til for nå for tider. Det hender når enkelte steder i verste værknipa. Det var sluttet for 20 - 30 år sea.

Det er nå så almindelig og letvint å kjøpe kraftfor og da blir det også dette som må erstatte skavforet. En sparer nå noget på arbeidskontoen men til gjengjeld krones det store kontante utlegg.